

A Párizsi Unió Egyezmény centenáriuma

100 év telt el azóta, hogy az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi (Unió) Egyezmény létrehozása új szakaszt nyitott meg a nemzetközi iparjogvédelmi együttműködés történetében.

Az Egyezmény azáltal, hogy sokoldalú alapon elsőként lerögzítette a találmányok, ipari minták, védjegyek, földrajzi nevek jogi oltalmának nemzetközi elveit – különösen az egyenlő elbánás elvét és az uniós elsőbbség intézményét –, kölcsönösen előnyös feltételeket teremtett a tudományos-műszaki eredmények és árujelzők más országokban való oltalmára, s így hatékonyan előmozdította a műszaki fejlődést és gazdasági növekedést szolgáló nemzetközi együttműködést.

Ez az Egyezmény, amely az egyik alapköve a szellemi tulajdon oltalma terén folyó nemzetközi együttműködésnek, kiemelkedő történelmi szerepet játszott a nemzetközi gazdasági és műszaki együttműködésben. Az Egyezménynek ezért napjaink világpolitikai feszültségei közepette különösen aktuális jelentősége van, amely túlmutat a szellemi tulajdon szakmai területén; egy olyan konstruktív, haladó szellemű nemzetközi megállapodás megtestesítője, amely az emberiség békés együttműködésének, gazdasági fejlődésének, és jólétének előmozdítására irányul.

Az Egyezményt 11 tagállam hozta létre 1883. március 20-án, tagjainak száma 1983. január 1-én 92 volt; tagja – Mongólia kivételével – valamennyi KGST tagország és valamennyi fejlett tőkés ország.

A tagországok mintegy kétharmada fejlődő ország.

Az Egyezményt felülvizsgálták 1900-ban Brüsszelben, 1911-ben Washingtonban, 1925-ben Hágában, 1934-ben Londonban, 1958-ban Lisszabonban és 1967-ben Stockholmban.

Az Egyezmény jelentőségének femérése szükségessé teszi legalább az alapvető elvek vázlatos áttekintését.

Az Egyezményben megfogalmazott egyenlő elbánás elve a találmányok, az ipari minták, a gyári vagy kereskedelmi védjegyek, valamint a kereskedelmi cégek védelmét illetően az uniós államok polgárai, alattvalói, a területükön lakó – ipari vagy kereskedelmi teleppel rendelkező – személyek számára az összes szerződő államban a belföldiekkel azonos jogokat biztosít.

Az Egyezmény megteremtette az uniós elsőbbség intézményét, biztosítva ezáltal, hogy az első bejelentés után bekövetkezett tények a meghatározott időn belül a többi szerződő államban tett bejelentésekkel szemben ne legyenek érvényesíthetők. Az uniós elsőbbség kedvezménye mindmáig az Unió által biztosított legfőbb előnyök egyike.

Az uniós államok kötelezettséget vállaltak arra, hogy külön szervként létrehozott nemzeti iparjogvédelmi hivatalokat állítsanak fel.

Az Egyezmény az unió adminisztratív feladatainak ellátására megszervezte a nemzetközi irodát.

Az egyezmény megengedte a tagállamok számára, hogy – az unióval ellentétben nem álló – külön szerződéses kapcsolatokat létesítsenek.

Fontos szabálya az Egyezménynek, hogy az együttműködés szélesítése érdekében lehetővé tette, további államok csatlakozását. A szerződő felek előrelátására vall, hogy az unió rendszerének tökéletesítése céljából megállapodtak az egyezmény szövegének időnkénti felülvizsgálatában.

Az Egyezmény körül az iparjogvédelmi speciális megállapodások egész rendszere alakult ki. Ezek a mellékegyezmények az első időszakban a védjegyek, származási jelzések, ipari minták, eredetmegjelölések oltalma terén jöttek létre. A mellékegyezmények rendszere valójában az 50-es évek végétől kezdett jelentős fejlődésnek indulni (a számszerű növekedés ütemére jellemző, hogy a jelenleg

számot tartott 15 mellékegyezmény-közül 1957-ig három, az azóta eltelt időszakban pedig 12 jött létre). A 70-es években pedig új mozzanatként figyelhető meg a találmányi-szabadalmi területre vonatkozó egyezmények sorozatos létrehozása.

Magyarország 1909. január 1-én lépett be az unióba.

A csatlakozással hazánk tehát széleskörű és tartalmilag egységes iparjogvédelmi kapcsolatok részesévé vált.

A törvényjavaslat miniszteri indokolása érdeklődésre ma is számot tartható érveléssel támasztotta alá a csatlakozás szükségességét, elemezte és súlyozta a tagságból eredő előnyöket és az azzal járó hátrányokat, végül mindezek figyelembevételével határozottan a belépés mellett foglalt állást.

Az indokolás az unió szerepéről szólva kifejti, hogy „..... fönnállásának és működésének ily pozitív eredménye elsősorban az, hogy ma már alig van a világnak oly állama, amelynek törvényhozása az ipari tulajdonjogok védelméről ne gondoskodott volna ..... Az unió ugyanis egyfelől eleven érintkezési pontokat teremtett az ipari tulajdonjogokat érintő nemzetközi viszonylatokban, előidézte az ipari tulajdonjog tudományos művelését és a joganyagnak lehető teljes kiképzését az internacionális szempontok szerint is és másfelől reáirányította a világ figyelmét azokra a jelentékeny ipari eredményekre, amelyeket az ipari tulajdon védelmét megfelelőleg biztosító törvényekkel bíró országok ez alapon elérni képesek voltak. Emellett az unió fönnállása biztosítja az ipari tulajdon védelmére szolgáló intézmények további egységes fejlesztését, a folytonos és a gyakorlati élet tapasztalatain nyugvó öntudatos haladást”.

Napjainkra Magyarország az Egyezmény valamennyi szövegét ratifikálta és valamennyi fontos mellékegyezmény részesévé vált.

A fejlődő országok már a 60-as évek elejétől kezdve az ENSZ több szervében (UNCTAD, UNIDO stb.) az új nemzetközi gazdasági rend és a technológia átadás új rendjének kialakítására irányuló stratégiájuk keretében felvetették a nemzetközi szabadalmi rendszer reformjának kérdését.

Az e tárgyban 1964-ben, majd 1974-ben készült ENSZ tanulmányok megállapítása szerint a fejlődő országokban a rendkívül kis számú találmány hasznosítását alapvetően a megfelelő infrastruktúra és az ipari háttér hiánya gátolja.

A Párizsi Uniós Egyezmény felülvizsgálatával kapcsolatos konkrét munka 1975-ben indult meg a WIPO keretében egy kormányközi előkészítő bizottságban.

A fejlődő országok (un. 77-ek csoportja,) alapvető követelései három csoportban foglalhatók össze.

– A hagyományos iparjogvédelmi rendszer olyan megváltoztatása, amely korlátozza a külföldiek szabadalmi jogait és a védjegyekkel kapcsolatban is különféle korlátozásokat vezet be.

E körbe tartozik például, hogy követelik a hagyományos szabadalmi rendszer keretében a kényszerengedélyre vonatkozó szabályok megszigorítását a szabadalomtulajdonosokkal szemben, azaz annak lehetővé tételét, hogy a szabadalmazott találmányok fejlődő országokon belüli megvalósításának elmulasztása esetén a kényszerengedély rövidebb határidővel és lényegesebb korlátozások nélkül legyen igénybevehető. Egyéb vonatkozásokban is (pl. a gyógyszerekre, élelmiszerekre vonatkozó eljárási szabadalmak kérdésében) olyan intézkedéseket kívánnak bevezetni, amely a külföldi tőkebevitel révén a helyi ipar létrehozásának vagy fejlesztésének kedvez és a külföldi termék importját nehezíti.

– A fejlődő országok további követelése, hogy a Párizsi Uniós Egyezmény egyenlő elbánási elve helyébe a fejlődő országok polgárai vonatkozásában a kedvezményes elbánás elve lépjen. E körbe tartozik, hogy követelik a 12 hónapos uniós elsőbbségi időtartam meghosszabbítását és különféle szabadalmi illetékkedvezmények biztosítását a fejlődő országok polgárai számára.

– Végezetül a fejlődő országok törekvése az, hogy a Párizsi Uniós Egyezmény keretében nyerjen szabályozást az iparjogvédelmi téren számukra biztosított segítségnyújtás (szakemberképzés, dokumentációs-információs anyagok átadása stb.) intézményes rendszere, amely egyes szűkebb

körü nemzetközi szerződésekben (pl. Szabadalmi Együtműködési Szerződés) már jelenleg is kifejezést nyer.

A Párizsi Uniós Egyezmény felülvizsgálatának a fejlődő országok által való kezdeményezésével párhuzamosan a Szovjetunió, Bulgária és Csehszlovákia küldöttségei – a többi KGST tagországtól támogatva – azt igénylik, hogy a szerzői tanusítvány minden tekintetben nemzetközi elismerést nyerjen a Párizsi Uniós Egyezmény keretében.

A Párizsi Uniós Egyezmény fejlődése – fennállásának 100 éve alatt – elsősorban technikai jellegű volt, a napjainkig megtartott diplomáciai értekezleten végzett felülvizsgálat lényegében nem érintette az ipari tulajdon nemzeti és nemzetközi rendszerének azokat az alapelveit, amelyeket az Egyezmény 1883-ban rögzített.

Úgy véljük, hogy a jelenlegi felülvizsgálat e tekintetben gyökeres fordulatot jelent; első alkalommal kapnak lehetőséget a szocialista, valamint a fejlődő országok arra, hogy az érdekeiket tükröző rendelkezéseket iktassanak be az Egyezménybe.

Mindenekelőtt kiemelkedő jelentősége van annak, hogy a jelenlegi felülvizsgálat eredményeként a szerzői tanusítvány, mint a találmányok jogi oltalmának egyes szocialista és fejlődő országokban kialakult formája teljes mértékű nemzetközi jogi elismerést nyerjen az Egyezményben.

Ami a fejlődő országok törekvését illeti, készek vagyunk támogatni azt az igényt, hogy a lehetőséghez képest csökkenteni kell a hagyományos szabadalmi rendszer azon hiányosságait és vissza kell szorítani a szabadalmi jogokkal való visszaélés azon módját, amelyek jelentősen akadályoztatják a fejlődő országokat gazdaságuk fejlesztésében. Ugyanúgy készek vagyunk támogatni azt az igényt, hogy a fejlődő országok bejelentői bizonyos kölcsönösség nélküli kedvezményeket élvezzenek az ipari tulajdonjogok megszerzésével összefüggő ügyekben.

Méltányosnak tartjuk azt is, hogy az Egyezmény tartalmazzon rendelkezéseket, amelyek alapján továbbfejleszhető a fejlődő országoknak az ipari tulajdon terén való segítségnyújtás jelenlegi rendszere, valamint tökéletesíthetők az Egyezményben a védjegyekkel és az eredetmegjelölésekkel kapcsolatos rendelkezések.

Az Egyezmény felülvizsgálata kapcsán támogatjuk azt a törekvést is, amely arra irányul, hogy kiküszöbölje illetőleg továbbfejlessze a bizonytalan és túlhaladott rendelkezéseket az Egyezmény egyes cikkeiben.

Magyarország az Egyezmény előkészítésétől kezdve a különböző felülvizsgálatokig mindvégig kivette részét az iparjogvédelem nemzetközi fejlesztéséből, a maga szerény eszközeivel mindig hozzájárult, hogy a nemzetek közötti együttműködés ezen a területen is kiszélesedjék.

Ez a gyakorlat megfelel külpolitikai elveinknek, a békés egymás mellett élés szellemének, és mivel ezek alapvető, időálló elvek, együttműködési készségünkre és az iparjogvédelem nemzetközi fejlesztésére irányuló erőfeszítéseinkre a jövőben is számítani lehet.

Őszintén bízunk abban, hogy az Egyezmény folyamatban lévő felülvizsgálata amellet, hogy megőrzi az Egyezmény alapvető, az elmúlt 100 év próbáját kiállt elveit, megfelelően tükrözni fogja a napjainkban már 92-re növekedett tagország valamennyi csoportja – így különösen a szocialista és a fejlődő országok által – támasztott követelményeket, s így hosszabb távon is az iparjogvédelmi kapcsolatok alapegyezményeként hatékonyan fogja szolgálni a maga eszközeivel az emberiség békés együttműködését és jólétét.

★ ★ ★ ★ ★